

Експертний висновок
до законопроекту згідно зі статтею 27
Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту.

«Про внесення змін до деяких законів України (щодо врегулювання кризи неплатежів на ринку електричної енергії та питання сертифікації оператора системи передачі)», реєстраційний № 3364-1 від 30.04.2020, внесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Жупаниним А.В. та Герусом А.М.

2. Завдання законопроекту.

Метою законопроекту, як зазначено розробником, є здійснення сертифікації оператора системи передачі електричної енергії (далі – ОСП) у відповідності з вимовами Третього енергопакету ЄС.

Проектом Закону України пропонується внести зміни до Закону України «Про ринок електричної енергії» в частині встановлення особливих вимог про відокремлення і незалежність ОСП за моделлю відокремлення ISO, обов'язків Регулятора, ОСП та власника системи передачі відповідно до моделі відокремлення ISO, вимог щодо незалежності власника системи передачі та зобов'язання ОСП в частині розроблення і запровадження програми відповідності.

Крім того, пропонується внести доповнення до Закону України «Про ринок електричної енергії», відповідно до яких тимчасово, на період дії карантину, кошти, отримані ОСП від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину станом на 1 квітня 2020 року, використовуються на: гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності, технічного обслуговування та збільшення пропускної спроможності шляхом здійснення інвестицій у систему передачі (30%), а також на погашення заборгованості перед Гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел (70%).

Також пропонується внести зміни до Господарського кодексу України, Закону України «Про управління об'єктами державної власності», Закону України «Про Кабінет Міністрів України».

До законопроекту надаються наступні зауваження.

1. Частину третьої статті 6 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачається доповнити пунктом 11¹ згідно з абзацом другим якого до повноважень Регулятора на ринку електричної енергії належить здійснення нагляду за дотриманням власником системи передачі та оператором системи передачі обов'язків, встановлених цим Законом. За необхідності Регулятор проводить перевірки та накладає штрафи за їх недотримання відповідно до пункту 5 частини четвертої цієї статті.

ДОКУМЕНТ СЕД МІНФІН АСР0Д

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000009E0E2F0014838300

Підписувач Драганчук Юрій Олегович

Дійсний з 24.04.2020 13:01:11 по 24.04.2022 13:01:11

Міністерство фінансів України

47020-02-3/21257 від 14.07.2020

Враховуючи те, що власником системи передачі є держава в особі Міністерства фінансів України, до повноважень якого не входить дотримання обов'язків, встановлених цим Законом, з абзацу другого пункту 11¹ слова «власником системи передачі та» необхідно вилучити.

Крім того, згідно з абзацом третім пункту 11¹ Регулятор здійснює моніторинг відносин між власником системи передачі і оператором системи передачі з метою забезпечення дотримання оператором системи передачі своїх обов'язків, а також затверджує договори і вирішує спори між власником системи передачі і оператором системи передачі за запитом щонайменше одного із цих суб'єктів.

Зазначена норма порушує принципи підконтрольності і підзвітності у діяльності центральних органів виконавчої влади, визначені Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» та іншими нормативно – правовими актами. Тому абзац третій пункту 11¹ необхідно вилучити.

2. Законопроектом пропонується внести зміни до частини третьої статті 32 Закону України «Про ринок електричної енергії» якою передбачається, що Оператором системи передачі може бути виключно власник системи передачі або суб'єкт господарювання, *власником корпоративних прав якого є виключно держава чи суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав якого належать державі*, якому на підставі рішення суб'єкта управління та відповідної угоди передано на праві господарського відання об'єкти державної власності, що використовуються для провадження діяльності з передачі електричної енергії, крім випадку визначеного частиною першою статті 36¹ цього Закону.

З метою запобігання різних трактувань пропонуємо словосполучення «власником корпоративних прав якого є виключно держава чи суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав якого належать державі» взяти в дужки.

3. Закон України «Про ринок електричної енергії» передбачається доповнити статтею 36², зокрема, власник системи передачі зобов'язаний згідно з пунктами 2 та 3 частини другої цієї статті:

- фінансувати інвестиції, передбачені планом розвитку системи передачі на наступні 10 років та затверджені Регулятором, або надавати згоду на фінансування такої інвестиції будь-якою зацікавленою стороною, у тому числі незалежним оператором системи;

- забезпечувати виконання фінансових зобов'язань, пов'язаних з активами мережі, крім зобов'язань, пов'язаних з функціями незалежного оператора системи.

Враховуючи те, що власником системи передачі є держава в особі Міністерства фінансів України, фінансування інвестицій, передбачених планом розвитку системи передачі, та забезпечення виконання фінансових зобов'язань, пов'язаних з активами мережі, може призвести до збільшення видатків державного бюджету, що не підтримується.

Тому пункти 2 та 3 частини другої статті 36² необхідно вилучити.

4. В частині першій статті 43 Закону України «Про ринок електричної енергії» пропонується передбачити, що будь-які доходи від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину можуть використовуватися для сплати платежів до державного бюджету, зобов'язання по яким виникають при визнанні доходів, отриманих від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину.

Враховуючи те, що сплата платежів до державного бюджету регулюється Податковим кодексом України, а сплата дивідендів – Законом України «Про управління об'єктами державної власності», пропонується пункт 3 частини першої викласти в наступній редакції:

«3) сплати платежів до державного бюджету відповідно до Податкового кодексу України та Закону України «Про управління об'єктами державної власності.».

5. Статтю 43 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачається доповнити частиною шостою, згідно з якою чистий прибуток оператора системи передачі (база для розрахунку й виплати дивідендів), з якого розраховуються та сплачуються дивіденди, зменшується на суму доходів, отриманих від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину за звітний (відповідний) рік.

Враховуючи те, що визначення порядку розрахунку чистого прибутку оператора системи передачі не є нормою законопроекту, зазначене положення необхідно вилучити. Особливості відрахування господарськими товариствами частини прибутку визначено статтею 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності». При цьому, відрахування частини чистого прибутку (доходу) до Державного бюджету України здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

6. Частину четверту статті 77 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачається доповнити пунктом 3¹ згідно з яким Регулятор у разі скоєння правопорушення на ринку електричної енергії приймає у межах своїх повноважень рішення про накладення штрафів на учасників ринку (крім споживачів) у розмірі до 10 відсотків від річного доходу (виручки) власника системи передачі – на власника системи передачі за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора системи передачі, передбачених цим Законом.

В той же час, відповідно до Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375 (із змінами), Мінфін є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Згідно із статтею 2 Бюджетного кодексу України бюджетні установи – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими.

Враховуючи те, що власником системи передачі є держава в особі Міністерства фінансів України, яке не є суб'єктом господарювання та не має річного доходу (виручки), зазначена норма не зможе застосовуватися. Тому пункт 3¹ необхідно вилучити.

7. Розділ XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринок електричної енергії» пропонується доповнити пунктом 11¹, згідно з яким тимчасово, на період дії карантину, кошти отримані ОСП від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину станом на 1 квітня 2020 року можуть також використовуватися для таких цілей:

- на гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності, технічного обслуговування та збільшення пропускної спроможності (30%);
- погашення заборгованості перед Гарантованим покупцем за надані послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел (70%);

Зазначимо, що частиною першою статті 43 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачено спрямування доходів від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину на:

- гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності;
- технічне обслуговування та збільшення пропускної спроможності.

Відсутні обґрунтування спрямування доходів від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину на інші цілі, а також підтвердження щодо можливості виконання ОСП технічного обслуговування та гарантування фактичної наявності розподіленої пропускної спроможності в умовах відсутності коштів.

Також відсутня інформація щодо дотримання процедур розподілу пропускної спроможності щодо міждержавних перетинів із державами – сторонами Енергетичного Співтовариства, що унеможлиблює надання об'єктивної оцінки запропонованим змінам.

8. Законопроектом пропонується внести зміни до статті 141 Господарського кодексу відповідно до яких об'єкти державної власності, що використовуються у процесі провадження діяльності з передачі електричної енергії і транспортування та/або зберігання природного газу, закріплюються на праві господарського відання за суб'єктами господарювання державного сектору економіки на підставі рішення суб'єкта управління (в діючій редакції – за рішенням Кабінету Міністрів України) та відповідного договору.

Пропонуємо уточнити зазначені зміни та передбачити, що вказане майно закріплюється на праві господарського відання на підставі рішення Кабінету Міністрів України або суб'єкта управління за рішенням Кабінету Міністрів України, та відповідного договору.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів.

Реалізація положень законопроекту може вплинути на показники доходів державного бюджету. Норми законопроекту зменшують розрахункову базу, з якої розраховується та сплачується частина чистого прибутку НЕК «Укренерго», що може призвести до зменшення надходження до бюджету дивідендів.

4. Вартісна оцінка впливу на показники бюджетів.

Розробником не надано відповідних фінансово-економічних розрахунків до законопроекту.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття.

Реалізація положень законопроекту у поточному бюджетному періоді не потребує додаткових видатків бюджетів.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини.

Законопроект передбачає набрання чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Проте, відповідно до статті 27 Бюджетного кодексу України закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються:

не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду;

після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту.

Законопроект потребує суттєвого доопрацювання в частині недопущення розбалансування державного бюджету.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Юрій ДРАГАНЧУК